

मातृत्व अनुदान योजना सन २००८-०९
पासून राज्यातील सर्व लाभार्थ्यांसाठी लागू
करणे बाबत

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्र.माअयो- २००८/ प्र.क्र. २३ /कु.क.-१
मंत्रालय, मुंबई -४०००३२
दिनांक - २३ / १० / २००८

वाचा :- १) शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई क्रमांक
अभाकृ -२००४/ प्रक्र-२४२/ कु.क.-३/ दिनांक २८/०५/२००४

२) शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई क्रमांक
जसुयो -२००६/ प्रक्र--१७५/ कु.क.-१/ दिनांक २२/१२/२००६

प्रस्तावना:- गर्भवती मातांसाठी या संवेदनशील कालावधीत त्यांना आवश्यक त्या आरोग्य सुविधा देणे, त्यांची प्रसुतीपूर्व नोंदणी करणे, नियमित आरोग्य तपासणी करणे यासाठी त्याचप्रामणे त्यांना आवश्यक ती औषधे उपलब्ध करणे, याकारिता नवसंजीवनी योजने अंतर्गत आदिवासी लाभार्थ्यांकरीता मातृत्व अनुदान योजना सुरु करण्यात आली आहे. या योजनेमधून गर्भवती मातेस ३ जीवंत अपत्यापर्यंत रु.४००/- एवढी रक्कम रोखीले व रु.४००/- एवढी रक्कम औषधांच्या स्वरूपात देण्यात येते. या योजनेचा लाभ राज्यातील फक्त आदिवासी लाभार्थ्यांनाच देण्यात येत आहे. आदिवासी लाभार्थ्यांसाठी राबविण्यात येणा-या मातृत्व अनुदान योजनेसारखी योजना राज्यातील सर्व लाभार्थ्यांना लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :- माता व बालसंगोपन विषयक विविध आरोग्य कार्यक्रमांमध्ये गरोदर महिलांना दिल्या जाणाऱ्या आरोग्य सेवांचे स्थान महत्वाचे आहे. गरोदर असणारी प्रत्येक महिला ही अत्यंत जोखमीच्या कालखंडातून जात असते. या कालावधमध्ये तीला विहित बंडी आवश्यक त्या आरोग्य सेवा उपलब्ध करणे आणि आवश्यक ते उपचार मिळणे अत्यंत गरजेचे आहे. यामुळे मातामृत्यू व अर्पक मृत्यूचे प्रमाण कमी होण्यास मदत होते.

सन २००८-०९ या बघात माहे १ ऑक्टोबर, २००८ पासून राज्यात सर्व लाभार्थ्यांसाठी मातृत्व अनुदान योजना लागू करण्यास शासन या निर्णयाद्वारे मान्यता देत आहे. या योजनेची अंमलबजावणी खाली नमूद केलेल्या अटी / शर्ती विचारात घेऊन करण्यात यावी.

i) या योजनेचा लाभ शासकीय आरोग्य संस्थेत गरोदरपणार्नतर उपचार घेणाऱ्या आणि प्रसुती होणाऱ्या राज्यातील सर्व लाभार्थ्यांसाठी (ग्रामीण व शहरी भागातील, दारिद्र्य रेषेखालील व दारिद्र्य रेषेवरील) रु.८००/- एवढया रक्कमेच्या पैकेज स्वरूपात देय होईल. नवसंजीवनी योजने अंतर्गत ज्या आदिवासी लाभार्थ्यांना संशोध्या मातृत्व अनुदान योजनेचा लाभ मिळत आहे, त्या लाभार्थ्यांना या योजनेचा पुंहा लाभ मिळणार नाही.

ii) या रक्कमेपैकी पैकी रु.४००/- एवढी रक्कम आरोग्य संस्थेकडून गरोदरपणाच्या कालावधीत प्रसुतीपूर्व ज्ञासणीच्यावेळी औषधांच्या स्वरूपात देण्यात येईल.

iii) उर्वरित रु. ४००/- एवढया रक्कमेपैकी आरोग्य संस्थेकडून प्रसुतीपूर्व दुसऱ्या तपासणीच्यावेळी रु.१००/- या तिसऱ्या तपासणीच्यावेळी रु.१००/- याप्रमाणे रक्कम देण्यात येईल. त्याचप्रमाणे शासकीय / निमशासकीय आरोग्य संस्थेत प्रसूती झाल्यास आरोग्य संस्थेनुन लाभार्थीस घरी सोडप्यापूर्वी रु.२००/- एवढी रक्कम देण्यात येईल. मात्र प्रसुतीनंतर सदर महिलेने आरोग्य संस्थेत कमीत कमी ४८ तास दाखल रहावे, जेणेकरून तीला प्रसुतीनंतर आवश्यक ते औषधोपचार आणि आरोग्य सेवा उपलब्ध करून देणे सोरीस्कर होईल. तसेच नवजात बालकांसाठी आवश्यक लसीकरण व Early Breast feeding ची प्रक्रिया चालू करता येईल. वरील सर्व रक्कम सदर महिलेस देण्यात यावी, मात्र ही रक्कम रोखीने न देता धनदेशाच्या स्वरूपात दैःगात यावी.

वर नमूद केलेले लाभ (क्र.२ व ३) सर्व लाभार्थीना वेळीच मिळतील याची जबाबदारी संबंधित आरोग्य संस्थेच्या प्रमुखांवर राहील.

iv) या योजनेचा लाभ दोन जीवंत अपत्यापवृत्त देय राहील. (एक जीवंत व सध्या गरोदर)

v) या योजनेचा लाभ जननी सुरक्षा योजना या केंद्र पुरस्कृत योजनेमधून देण्यात येणाऱ्या लाभा अतिरिक्त आहे.

vi) सध्या नवरंजीवनी योजनेतर्गत आदिवासी लाभार्थीसाठी राबविण्यात येणारी मातृत्व अनुदान योजना ही यापुढेही नियमित चालू राहील.

२. या योजनेअंतर्गत दिलेल्या लाभधारकांची माहिती विहित विवरणपत्रात सर्व जिल्हा आरोग्य अधिकारी व वैद्यकीय अधिकारी, महानगरपालिका यांनी दरमहा पुढील महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत उप संचालकांमार्फत अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा, कुटुंब कल्याण, कार्यालय, पुणे यांना नियमित पाठवावी. या माहितीसाठी विहित विवरणपत्राचा नमुना अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (कुटुंब कल्याण) पुणे यांनी त्वरित संबंधितीना पाठवावावा.

३. अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा, कुटुंब कल्याण, पुणे यांना या योजनेचे नियंत्रक व संनियंत्रक म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

४. या योजनेसाठी विहित मार्गाने निधी उपलब्ध झाल्याशिवाय या योजनेवर कोणताही खर्च करु नये.

हा शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक २५४/ १४७२ दि. २०/१०/२००८ व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५९७/ २००८/ व्या १३, दि. २६/१०/२००८ अन्वये मिळालेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा सांकेतीक क्र. २००८१०२३१४०७५७००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल याच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्र.ग. देशमुख)
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव

प्रति,

मा.मुख्यमंत्री यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई

मा.मंत्री / राज्यमंत्री सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

मा.मुख्यसचिव यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई

संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा, कुटुंब कल्याण, माता व बाल संगोष्ठन व शालेय शिक्षण, पुणे.

अभियान संचालक, राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान, आरोग्य भवन, मुंबई

महासंचालक, राजभाता जिजाऊ माता व बाल आरोग्य मिशन, औरंगाशाही

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (नियमू), मुंबई

जिल्हा कोषागार अधिकारी, (सर्व)

महालोखापाल (लेखा परिष्का / लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र - मुंबई/नागपूर

अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई / निवासी लेखा परिष्का अधिकारी, मुंबई

वैद्यकिक अधिकारी, महानगरपालिका (सर्व)

नियोजन /वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

पहिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास प्रकल्प, नवी, मुंबई

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)

उपसंचालक, आरोग्य सेवा, विभागीय मंडळे (सर्व)

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)

अपर मुख्य सचिव (आरोग्य व कु.क.) यांचे स्वीय सहायक, सा.आ.वि.मंत्रालय, मुंबई

आयुक्त (कुटुंब कल्याण) यांचे स्वीय सहायक, सा.आ.वि.मंत्रालय, मुंबई

सह सचिव / उपसचिव यांचे स्वीय सहायक, सा.आ.वि.मंत्रालय, मुंबई

निवड नस्ती (कु.क. -१)

H 2194-2